
Bokomtale

Konsekvensutredninger. Rettsregler, praksis og samfunnsvirkninger. Fredrik Holth og Nikolai Winge (red.). Universitetsforlaget

Marianne Reusch

Konsekvensutredning er kort fortalt betegnelsen på en særskilt vurdering og beskrivelse av de miljø- og samfunnsmessige virkningene av en plan eller et tiltak. Med andre ord en redegjørelse for hvilke konsekvenser det har å gjennomføre for eksempel et byggeprosjekt. Vurderingsprosessen er styrt av rettsregler, i praksis først og fremst forskrift om konsekvensutredninger fra 2009 som er hjemlet i plan- og bygningsloven, samt bestemmelser i sektorlover som energiloven, vassdragsreguleringsloven, vannressursloven, petroleumsloven og naturgassloven med tilhørende forskrifter.

Til utredningsarbeidet hører blant annet å avdekke mulige skadevirkninger av planen eller tiltaket sett i en større sammenheng, samt beskrive relevante og realistiske alternativer. Arbeidet med konsekvensutredninger involverer flere ulike typer fagkompetanse. Bokens bærende idé er derfor tverrfaglighet, der ønsket er å bidra til en mer helhetlig fremstilling enn hva resultatet blir der hver fagretning skriver hver for seg.

Hvilken betydning har plannivået for behandling av de ulike utredningstemaene? På hvilken måte – og hvor grundig – skal det jobbes med å utrede konsekvenser av arealplaner? Og hvor langt skal man gå i å utrede alternativer til det ønskede tiltaket. Boken tar oss hele veien, fra den teoretiske overbygningen, de historiske røttene og rettslige utgangspunktene, via finessene og feilkildene, og helt frem til konsekvensutredningens praktiske gjennomføring – inkludert kvalitetssikringen av sluttproduktet. Den internasjonale dimensjonen er viktig. Rettsreglene om konsekvensutredning har sin opprinnelse i EU, og er importert til Norge gjennom EØS-avtalen. Innsikt i den internasjonale

rettsutviklingen på dette området er sentral for den som skal arbeide med konsekvensutredninger innenfor det norske rammeverket. Egne kapitler om aktuelle problemstillinger knyttet til konsekvensutredninger i henholdsvis Danmark og Sverige utfyller bildet på en god måte.

Prisverdig er det også at boken behandler enkelte følsomme problemstillinger – som åpenbart kan ha allmenn interesse. Rett ut sagt: Har regelverket med plikt til å utarbeide konsekvensutredninger vært en gullgruve for rådgiverbransjen? Det er en rådgiver selv som stiller spørsmålet, og besvarer det troverdig med både et *nei* og et *ja*. For det kan nok tenkes at det har vært nedlagt arbeid i utredning av alternativer, som i liten grad er relevante for den beslutningen som skal tas. Men, som det påpekes, rådgivning knyttet til konsekvensutredninger har det til felles med annen konsulentvirksomhet, at faglig integritet er nødvendig for å overleve. For dem som etterspør rådgivningstjenestene, er uansett problematisering av dette temaet en

nyttig påminnelse – som generelt kan bidra til å løfte nivået på utredningsarbeidet.

En utfordring ved tematisk baserte antologier er faren for gjentakelser. Å sette sammen selvstendige tekster fra et knippe forfattere med overlappende spisskompetanse, er ikke alltid en suksessoppskrift, uansett hvor fremragende den enkelte skribent måtte være. Slike fellesprosjekter fører innimellom til at sluttproduktet blir unødig omfattende. Vellykket redigering gjør heldigvis at denne fallgraven er unngått. De respektive forfattere har også bidratt ved å binde sin tekst sammen med foregående eller etterfølgende kapitler, til god hjelp for leseren. Uansett hvordan man måtte se på denne siden av

saken, står hvert kapittel på egne ben, og kan fint leses løsrevet fra resten av boken.

Konsekvensutredninger er resultatet av en faglig forankret dugnad av høy kvalitet. Hver forfatter har bidratt med det beste av spesialkunnskap og erfaringsmateriale fra sine fagfelt. Boken vil være meget nyttig for alle som beskjeftiger seg med konsekvensutredninger, uansett på hvilket stadium i prosessen man befinner seg, og uavhengig av faglig tilnærming.

Konsekvensutredninger. Rettsregler, praksis og samfunnsvirkninger. Fredrik Holth og Nikolai Winge (red.). Universitetsforlaget (2014). ISBN 978-82-15-02331-1. Innbundet. Kr. 649,-.

Personalia

Doktorgrad Kennedy Okello Were

Utdanning: Kennedy Okello Were hadde sin oppvekst i Nairobi i Kenya, og har en «Felles Master of Science» grad i «Geo-information Science and Earth Observation for Environmental Modelling and Management» fra de fire universitetene Lund i Sverige, Southampton i England, Twente i Nederland og Warszawa i Polen, en Bachelor of Arts grad in Geography fra Moi universitetet i Kenya samt et «Certificate in Geographic Information Systems» fra Kenya Polytechnic University College. Han har erfaring fra arbeid med ulike typer GIS- og fjernmålingsbaserte forskningsprosjekter ved Kenya Agricultural Research Institute, og han har nå, etter fullført PhD studium finansiert av NFR, gjenopptatt sitt virke ved denne institusjonen.

Disputasen for Ph.D. graden fant sted ved NMBU 17. september 2014.

Avhandlingens tittel på engelsk: **Dynamics, Drivers and Impacts of Land Cover Changes in the Lake Nakuru Drainage Basin and Eastern Mau Forest Reserve, Kenya.**

Avhandlingens tittel på norsk: **Forløp, årsaksforhold og virkninger av endringer i fordelingen av areal typer i nedbørfeltet til Lake Nakuru og i Eastern Mau Forest Reserve, Kenya.**

Avhandlingen tar for seg fordelingen av areal-typer (land cover) i nedbørfeltet til Lake Nakuru og i skogsreservatet Eastern Mau Forest Reserve som har vært i stadig endring, i varierende omfang, tidsmessig så vel som romlig. Endringene, spesielt overgang fra en type skog til annen, har virket inn på tilgjengeligheten av ulike økosystemtjenester, som for eksempel karbonfangst. For å dempe den uheldige virkningen av endringer i arealtype og samtidig legge et grunnlag for en fremtidig miljømessig bærekraftig landskapsutvikling, vil det være avgjørende viktig å ha tilgang til pålitelig, konsistent, multitemporal og stedfestet informasjon om arealtypenes tilstand og tilknyttede biofysiske variable, som for eksempel jordegenskaper og biologisk mangfold. Uheldigvis er slik informasjon svært mangelfull, i særdeleshet hva dette området angår, og i Kenya i sin alminnelighet.

Formålet med dette forskningsarbeidet har vært å bote på den eksisterende mangel på biofysisk relatert informasjon, for dermed å kunne bidra med kunnskap til støtte for politiske beslutninger knyttet til bærekraftig arealforvaltning. De mer detaljerte målsettingene var: (i) Kartlegging, overvåking og tallfesting av arealtype-endringer som hadde funnet sted over tid; (ii) Analyse av koblingene mellom arealtype-endringsprosessene og de geofysiske og sosioøkonomiske faktorene som bestemte disse; (iii) Vurdering av hvilken virkning overgang fra skog til dyrket mark har hatt på organisk karbon i jord - (SOC) og totalnitrogenmengden (TN) i skogsreservatet Eastern Mau Forest Reserve; og (iv): Kartlegging og modellering av den romlige fordelingen av SOC og TN i Eastern Mau Forest Reserve .

Omfang, art, hastighet og romlig fordelingsmønster til endringene i arealtype fra 1973 til 2011 ble funnet ved å benytte en kombinasjon av GIS relaterte metoder, basert på feltarbeid, satellittfjernmåling og andre typer stedfestede data. Resultatet viste en tydelig endring fra et naturlig til et landskap dominert av menneskelig aktivitet i løpet av det 38 år lange tidsrommet. Mer presist kan det sies at skog og krattskog dominerte landskapet fra 1973 til 2000, mens det fra 2011 var dyrket mark som var den dominerende arealtypen. De viktigste formene for endringer var reduksjon av de opprinnelige arealtypene (skog, krattskog

og gress-dekke) og utvidelse av dyrket mark og bebygde områder. Graden av endring var større for skog, krattskog, gress-dekke og dyrket mark enn for de andre arealdekkeypene. Områder der reduksjon av skog og krattskog i særlig grad fant sted (hotspots) var å finne spredt rundt i mellomregionene samt nord for Lake Nakuru mellom 1973 og 1985, på vestsiden mellom 1985 og 2000, og omkring Lake Nakuru nasjonalpark og i de vestlige og sørlige delene av området mellom 2000 og 2011. Med sin høye grad av endring pr. år, fremsto arealtypen bebygde områder som mest dynamisk, eksempelvis var graden av endring pr. år 17 % mellom 1985 og 2000.

Funnene og den tilhørende dokumentasjonen fra dette forskningsarbeidet er med på å øke vår forståelse av hvilke konsekvenser menneskelig inngripen vil ha i studieområdet. De gir et godt romlig eksplisitt biogeografisk informasjonsgrunnlag til støtte for overvåking av arealressurser og stedsrettede politiske beslutninger for bærekraftig arealforvaltning. Den vitenskapelige tilnærmingen som er anvendt i dette arbeidet kan også benyttes som et verktøy i andre områder med mangelfullt datagrunnlag for å skaffe til veie relevant informasjon, anvendbar i flere sammenhenger, på en kostnadseffektiv måte. I en større sammenheng vil de resulterende arealtype- og jorddatabasene kunne være til støtte for aktiviteter i andre programmer, som for eksempel programmene REDD+, FAO land use – land cover og ISRIC – World Soil Information.

Til slutt gis det en anbefaling om at det formuleres og iverksettes stedsrettede og tidsspesifikke politiske beslutninger for gjenoppretting og konservering av naturlige økosystemer i tillegg til at det tas sikte på å oppnå økt miljømessig bærekraftig landbruksproduktivitet og velfungerende sosioøkonomiske forhold. Bruk av best mulig forvaltningspraksis vil, særlig introduksjon av rasktvoksende, høyproduktive, nitrogensamlende trær med dype røtter (dvs. landbruk integret med produksjon av skog – såkalt *agroforestry*), være fordelaktig for å minske karbon- og nitrogentapet i områdene med dyrket mark. For jord i skogsområdene, vil langtidslagring av karbon og nitrogen kreve riktig forvaltning og vern av skogen mot ytterligere avskoging og forfall.